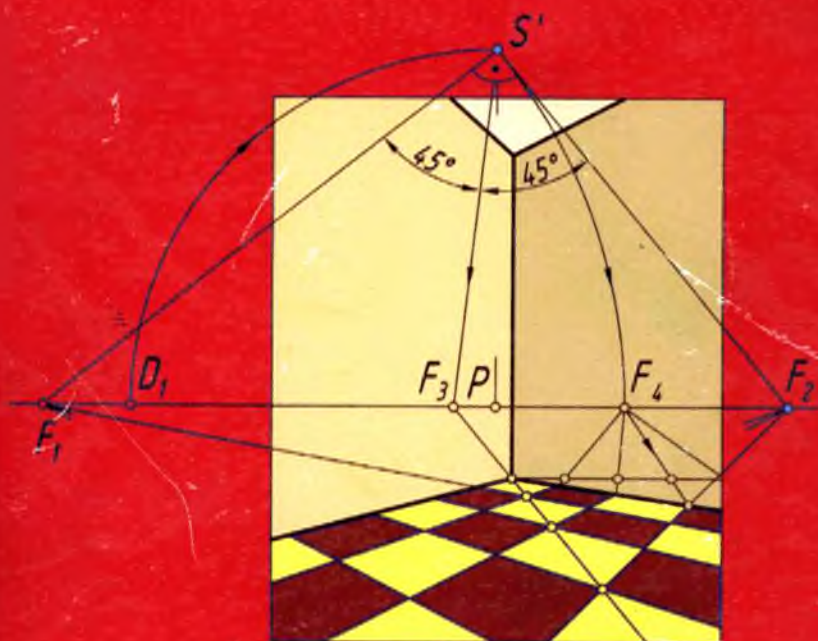

Valiyev A.N., Nurmatov E.A., Gulyamova M.X.

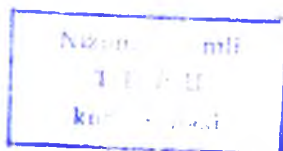
PERSPEKTIVADAN GRAFIK VAZIFALARNING METODIK ISHLANMASI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

PERSPEKTIVADAN
GRAFIK VAZIFALARNING
METODIK ISHLANMASI

927223

TOSHKENT 2017

ANNOTATSIYA

Mazkur metodik qo'llanma 5110800-"Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" ta'lim yo'nalishi o'quv rejasidagi chizma geometriya fani dasturining "Perspektiva" bo'limi mazmuni asosida yozilgan. Qo'llanmada fanning ishchi dasturida perspektivadan talabalar topshirishi shart bo'lgan grafik vazifalar mazmuni va uni qanday bajarishga qaratilgan metodik tavsiyanomalar bayon etilgan.

Metodik qo'llanmadan chizma geometriya va perspektiva fani o'qitiladigan barcha oliy o'quv yurtlarining talabalari, kasb-hunar kolleji o'qituvchilari va o'quvchilari, rassomlar va mustaqil o'rganuvchilar bevosita foydalanishlari mumkin.

Taqrizchilar:

Nizomiy nomidagi TDPU

"Muhandislik grafikasi va uni o'qitish
metodikasi" kafedrasida dotsenti

Ashirboyev A.O.

Toshkent arxitektura qurilish instituti
Arxitektura fakulteti "Chizma geometriya
va kompyuterda loyihalash" kafedrasida
mudiri, p.f.n., dotsent

Saydaliyev S.S.

Mualliflar:

TDPU, dotsent
TAQI, o'qituvchi
TDPU, talaba

Valiyev A.N.
Nurmatov E.A.
Gulyamova M.X.

Mazkur metodik qo'llanma Nizomiy nomidagi TDPUning 2017- yil 16-martdagi o'quv-uslubiy Kengashining 8- sonli yig'ilishi qarori bilan nashrga tavsiya etilgan.

SO'ZBOSHI

Chizma geometriya fani dasturi shartli ravishda ikki, "Ortogonal proyeksiya" va "Markaziy proyeksiya (Perspektiva)" bo'limlariga ajratilgan. Perspektiva Milliy rassomlik dizayn instituti (MRDI) va Arxitektura qurilish instituti hamda KHKlarining "Tasviriy san'at" yo'nalishlarida fan sifatida o'qitiladi. Pedagogika OTMlarining 5110800 - "Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" ta'lim yo'nalishida chizma geometriya fanining tarkibida o'qitiladi.

Biz tevarak-atrofigimizni o'rab turgan narsalarni ongimizda doimiy saqlab qolish uchun turli usullardan foydalanamiz. Bu usullardan eng samaralisi narsalarning tekislikda perspektiv tasvirini yasash hisoblanadi. Chunki narsaning perspektivasini yasashda uning geometrik elementlari har tomonlama tahlil qilinadi hamda shakli to'liq o'rganiladi va ongli ravishda idrok qilinadi. Shunday amallardan keyin inson o'zi ko'rayotgan har bir narsani tahlil qilishga odatlanadi va esda saqlab qolish odati rivojlanadi.

Kuzatuvchi fazodagi narsalarni qayerdan ko'rayotganligiga qarab, ularni katta yoki kichik ko'rish orqali narsalarning o'zgarishini ongli idrok qila boshlaydi.

Ikki o'lchovli tekislikda perspektiv tasvirlar yasash jarayonida narsaning uchinchi o'lchamini, qayerdan ko'rishiga qaramay, to'g'ri va aniq bajarish imkoniga ega bo'linadi. Demak, ko'rish orqali buyumning fazoviy shaklini idrok qilish imkoniyatini beruvchi eng yaxshi vosita markaziy proyeksiyalash usulida hosil qilingan kartina yoki chizma tekisligidagi perspektiv tasvir hisoblanar ekan.

Bunday perspektiv tasvirlarni hosil qila olish uchun perspektiva qoidalarini ham nazariy, ham amaliy jihatdan o'zlashtirgan bo'lish kerak. Shuningdek, grafik savodxonlik ham talab etiladi. Talaba o'zlashtirgan perspektiva qoidalariga tayanib geometrik shakl va buyumlarning perspektivasini grafik yasashlar orqali quradi. Bu grafik vazifalarni sifati bajarishi orqali talabaning o'zlashtirish reytingi (joriy nazorat)da ball to'planadi.

Chunki “Oliy ta’lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholashning reyting tizimi to’g’risida”gi Nizom O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2009-yil 11-iyuldagi 204-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan va O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2009-yil 10-iyulda 1981-son bilan davlat ro‘yhatidan o‘tkazilgan.

Topshiriqqa muvofiq O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2010-yil 25-avgustdagi 333-son buyrug‘i bilan Nizomga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritilgan hamda O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2010-yil 26-avgustda 1981-1-son bilan davlat ro‘yhatidan qayta o‘tkazilgan.

Mazkur Nizom O‘zbekiston Respublikasining „Ta’lim to’g’risida“gi (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1997 y., 9-son, 225-modda) va „Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to’g’risida“gi (O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1997 y., 11-12-son, 225-modda) qonunlariga hamda O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 16-avgustdagi 343-son „Oliy ta’limning standartlarini tasdiqlash to’g’risida“ qaroriga (O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari to’plami, 2001 y., 15-16-son, 104-modda) muvofiq oliy ta’lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholashning reyting tizimini tartibga soladi.

Nizomda 1-umumiy qoidalar, 2-nazorat turlari va uni amalga oshirish tartibi, 3-baholash tartibi va mezonlari, 4-nazorat turlarini o‘tkazish muddati, 5-reyting natijalarini qayd qilish va tahlil etish tartibi, 6-yakuniy qoidalar o‘z aksini topgan. Jami 37 ta qoida mavjud bo‘lib, undan o‘quv jarayonida kundalik ravishda foydalaniladi.

Bizning metodik qo‘llanmamizda joriy nazorat to’g’risida materiallar jamlanganligi uchun uning mazmuni va mohiyati, olib borish tartib qoidalari haqida biroz fikr yuritaylik.

Joriy nazorat - talabalarning fan mavzulari bo'yicha bilim va amaliy ko'nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda seminar, laboratoriya va amaliy mashg'ulotlarida og'zaki so'rov, test o'tkazish, suhbat, nazorat ishi,